

Det sociala arbetets yttersta ansvar

DEBATT Inger Leite: **Jag vill höja rösten och skrika öppet: Vad är det för arbetsvillkor som de anställda inom socialtjänsten har när en lejonpart av medel och personalresurser måste användas till annat än socialtjänstens grunduppdrag! Och varför är socialarbetare så tysta?**

Efter 42 års arbete inom socialtjänsten varav 40 år i stadsdelen Rosengård där jag varit chef för individ och familjeomsorgen under 35 år, är jag numera pensionär. I mitt avskedstal till personalen reflekterade jag bland annat just över att vi inom socialtjänsten är så tysta, när det gäller att beskriva människors levnadsvillkor. Inte i första hand i massmedia utan framförallt till politiken för att ge bästa underlag för framtida beslut och att beskriva konsekvenser av redan fattade.

Tystnaden kan ha många olika förklaringar och flera har mycket väl beskrivits till exempel av [Gudrun Schyman i SocialPolitik nr 1/2012](#) och Carin Flemström och Barbro Levelius i [SocialPolitik nr 2/2012](#). Även av Nätverket Nu bryter vi tystnaden i [Dagens Nyheter den 21/3/2013](#).

Men jag tycker några ytterligare förklaringar kan tilläggas. Jag tvivlar till exempel på, att studenter under sin utbildning uppmuntras till samhällsengagemang, samhällsintresse och ett kritiskt tänkande, vilket är nödvändigt för att kunna utföra ett gott socialt arbete.

Vidare undrar jag över hur vi dagligen för värderingsdiskussioner på arbetsplatserna, där vi påminner oss om vårt uppdrag och i vilket sammanhang som vi utför det. För att den enskilde socialarbetaren i sitt dagliga, tunga uppdrag, ska ha ork till detta krävs det ledare som tar på sig detta ansvar.

Vi har lagmässigt stöd genom bland annat socialtjänstlagens portalparagraf som jag tycker egentligen ger oss ett uppdrag att vara demokratiarbetare, och i förvaltningslagen som ger oss uppdrag att som offentliganställda vara styrda av följande värden: demokrati, rättssäkerhet, effektivitet och förvaltningsetik.

Vad jag vill tillföra pågående diskussion om orsaker till socialarbetares tystnad är hur samhället i dag utnyttjar det viktiga begreppet "*det yttersta ansvaret*".

När socialtjänstlagen antogs 1982 förändrades uppdraget från att vara ett uppdrag att vara samhällets korrigeringsapparat av utsatta kvinnor och män till att vara en verksamhet grundad på demokrati och servicetänkande. Jag ska inte utveckla mina åsikter kring hur jag anser detta skett i praktiken utan hålla mig till att lagstiftaren också fastställde att ingen kvinna eller man, flicka eller pojke skulle fara illa om någon samhällelig verksamhet inte tog sitt ansvar utan då skulle socialtjänsten temporärt träda in.

Det yttersta ansvaret är ett formulerat ansvar som vi ska vara stolt över. Jag är övertygad om att lagstiftaren inte hade föreställt sig den utveckling som nu skett.

I dag har ett institutionaliserat överförande av försörjning av arbetslösa förts till socialtjänsten och likaså ansvar för en bostadsmarknad som allvarligt fallerat, framförallt i större städer, och där socialtjänsten tvingats delta i att bygga en andra bostadsmarknad. Vi inom socialtjänsten är väl medvetna om vad som händer med dig då brist på försörjning under arbetslöshet gör dig till klient med allt vad det innebär och vad hela den andra och osäkra bostadsmarknaden innebär inte mist för barnen.

Så dagligen har socialarbetare den hopplösa uppgiften att möta människor i en svår situation där lösningarna inte ligger inom socialtjänstens ansvarsområde.

Det är nödvändigt att socialarbetare, våra fackliga organisationer och debattörer och ansvarstagande politiker för

en diskussion som leder till att begreppet **det yttersta ansvaret** får den innebörd som det var meningen att ha när lagen skrevs och att regering och riksdag inte smiter undan effekter av samhällsutveckling och egna beslut och förlita sig på att de mest utsatta ju alltid har socialtjänsten att vända sig till.

Det är i förhållande till denna utveckling i samhället och övervältring av ansvar på socialtjänsten som jag vill höja rösten och skrika öppet och inte bara internt i organisationen och till den lokala politiken. Vad är det för arbetsvillkor som de anställda inom socialtjänsten har, när en lejonpart av medel och personalresurser och personalens ork får användas till annat än socialtjänstens grunduppdrag?

[Inger Leite](#)

Referenser:

[Oroande tystnad i DN 2012-03-21](#)

[Jag efterlyser! av Gudrun Schyman i SocialPolitik nr 1/2012](#)

[Vi har åtminstone varit kvar av Carin Flemström och Barbro Levelius i SocialPolitik nr 2/2012](#)